Rättsfallssamlingen

DOM MEDDELAD AV EUROPEISKA UNIONENS PERSONALDOMSTOL (plenum)

den 1 juli 2010 *

”Personalmål — Tjänstemän — Efterlevandepension — Artikel 79 i tjänsteföreskrifterna — Artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna — Efterlevande make — Erkännande av att två personer har ställning som efterlevande make — Minskning med 50 procent — Berättigade förväntningar — Regeln om överensstämmelse”

I mål F-45/07,

angående en talan enligt artikel 236 EG och artikel 152 EA,

Wolfgang Mandt, Kreuztal (Tyskland), företrädd av advokaten B. Kolb,

sökande,

mot

Europaparlamentet, inledningsvis företrätt av K. Zejdová, J.F. de Wachter och U. Rösslein, samtliga i egenskap av ombud, därefter av J.F. de Wachter, K. Zejdová och S. Seyr, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

med stöd av

Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, avliden den 9 oktober 2009, efterlämnande som enda arvinge **Shirley Meyer**, Bedburg-Hau (Tyskland), vilken har vidhållit den avlidnes yrkanden, företrädd av advokaten P. Ames,

intervenient,

meddelar

PERSONALDOMSTOLEN (plenum),

sammansatt av ordföranden P. Mahoney, avdelningsordföranden S. Gervasoni samt domarna H. Kreppel, H. Tagaras (referent) och S. Van Raepenbusch,

justitiesekreterare: W. Hakenberg,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 9 juni 2009,

följande

* Rättegångsspråk: tyska.

Dom

1 Wolfgang Mandt har, genom ansökan som inkom per telefax till personaldomstolens kansli den 16 maj 2007 (originalet inkom den 21 maj 2007), yrkat att personaldomstolen ska ogiltigförklara beslutet av Europaparlamentets tillsättningsmyndighet av den 8 februari 2007 att avslå det klagomål som han hade ingett mot beslutet av den 8 september 2006, genom vilket parlamentet beslutade att, från och med den 1 april 2006, minska med 50 procent den efterlevandepension som han erhöll i egenskap av efterlevande make till den avlidna Gisela Mandt, född Neumann (nedan kallad Gisela Neumann), tidigare tjänsteman vid parlamentet. Skälet till minskningen var att parlamentet, genom beslut samma dag, den 8 september 2006, på ansökan av den avlidne Kurt-Wolfgang Braun-Neumann om att han skulle beviljas en efterlevandepension likaså i egenskap av efterlevande make till Gisela Neumann, hade beslutat att till den sistnämnde utbetala en sådan pension med 50 procent från och med den 1 april 2006.

Tillämpliga bestämmelser

2 I artikel 79 i Tjänsteföreskrifter för tjänstemän i Europeiska unionen (nedan kallade tjänsteföreskrifterna) anges följande:

”Den efterlevande maken efter en tjänsteman eller tidigare tjänsteman skall på de villkor som anges i kapitel 4 i bilaga VIII ha rätt till en efterlevandepension som motsvarar 60 % av den avgångspension eller invaliditetsersättning som den avlidne var berättigad till eller som han, oavsett tjänstgöringstid eller ålder, skulle ha varit berättigad till ... vid tidpunkten för dödsfallet.

…”

3 I artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna föreskrivs följande:

”Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 22 skall den efterlevande maken till en tidigare tjänsteman som uppbar avgångspension, förutsatt att äktenskapet ingicks innan tjänstemannen lämnade tjänstgöringen vid en institution och att det varade i minst ett år, ha rätt till en efterlevandepension som skall uppgå till 60 % av den avgångspension som tjänstemannen uppbar vid sin bortgång. Efterlevandepensionen skall vara minst 35 % av den sista grundlönen; den får dock aldrig överstiga den avgångspension som tjänstemannen uppbar vid sin bortgång.

…”

4 I artikel 22 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna föreskrivs följande:

”Om en tjänsteman efterlämnar en efterlevande make och samtidigt barn från ett tidigare äktenskap eller andra rättsinnehavare, skall den totala pensionen beräknas som om den efterlevande maken hade [underhållsskyldighet] gentemot alla dessa personer och fördelas på de olika berörda personerna i förhållande till den pension som skulle ha betalats ut till varje kategori av dem om de betraktats var för sig.

…”

5 Artikel 27 i bilaga VIII har följande lydelse:

”En tjänstemans eller tidigare tjänstemans frånskilda make skall vid dennes bortgång ha rätt till efterlevandepension enligt detta kapitel, förutsatt att han eller hon kan styrka att han eller hon vid sin före detta makes bortgång hade rätt till underhåll för egen del enligt vad som fastställts genom dom eller officiellt registrerat gällande avtal mellan honom eller henne och den före detta maken.

Efterlevandepensionen får dock inte överstiga det underhåll som han eller hon uppbar vid tidpunkten för den före detta makens bortgång, och beloppet skall anpassas enligt artikel 82 i tjänsteföreskrifterna.

Den frånskilda maken förlorar sin rätt till efterlevandepension om han eller hon ingår nytt äktenskap innan den före detta maken avlider. Bestämmelserna i artikel 26 skall tillämpas om han eller hon ingår nytt äktenskap efter den tidigare makens bortgång.”

6 I artikel 28 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna föreskrivs följande:

”Om en avliden tjänsteman efterlämnar mer än en frånskild efterlevande make som är berättigad till efterlevandepension eller en eller flera frånskilda [makar] och en efterlevande make som är berättigade till efterlevandepension, skall pensionen fördelas i proportion till de olika äktenskapens varaktighet. Bestämmelserna i artikel 27 andra och tredje styckena skall tillämpas.

…”

Bakgrund till tvisten

7 De tyska medborgarna Gisela Neumann, som vid tidpunkten var tjänsteman vid parlamentet, och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann gifte sig i Straubing (Tyskland) den 3 maj 1993 och bosatte sig i Andenne (Belgien). Enligt sökanden gjorde sig Kurt-Wolfgang Braun-Neumann skyldig till brott, vilket medförde att han sattes i fängelse och sedan var inlagd på psykiatriskt sjukhus.

8 Kurt-Wolfgang Braun-Neumann och hans maka levde tillsammans endast under korta perioder under året efter det att de hade ingått äktenskap. Äktenskapet upplöstes genom dom på äktenskapsskillnad meddelad av Tribunal de première instance de Namur (Belgien), vilken meddelades som tredskodom den 6 september 1995 och sedan vann laga kraft i detta land.

9 Gisela Neumann ingav en ansökan om att domen på äktenskapsskillnad som meddelats av Tribunal de première instance de Namur skulle erkännas i Tyskland. Denna ansökan avslogs slutligen genom beslut av den 11 oktober 1999 av Bayerisches Oberstes Landesgericht (Bayerns högsta domstol, Tyskland). Det huvudsakliga skälet till avslaget på ansökan om erkännande var att Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns rätt till försvar inte hade iakttagits i det förfarande som utmynnade i domen på äktenskapsskillnad, på grund av att kallelsen att inställa sig i rätten översändes för sent till Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, som var intagen på kriminalvårdsanstalt i Tyskland.

10 Den 25 april 2000 ingick sökanden äktenskap med Gisela Neumann i New York (Förenta staterna).

11 År 2001 gick Gisela Neumann i pension och erhöll av den anledningen avgångspension. Enligt sökanden bosatte hon sig därefter i Tyskland, från och med april månad år 2002. I ett ”intyg om tidigare bosättning” från staden Andenne, vilket sökanden ingav efter förhandlingen (se punkt 33 i förevarande dom), anges dock endast adresser i Belgien.

12 År 2003 ingav Kurt-Wolfgang Braun-Neumann en ansökan om äktenskapsskillnad i Tyskland och yrkade att hans äktenskap med Gisela Neumann skulle upplösas.

13 Gisela Neumann avled den 25 juli 2004 i Tyskland.

14 Den 11 augusti 2004 ansökte sökanden om att få efterlevandepension. Parlamentet biföll ansökan den 23 september 2004 med verkan från och med den 1 november 2004.

15 Genom beslut av den 25 augusti 2004 biföll Amtsgericht-Familiengericht-Merzig (domstol i första instans i Merzig, Tyskland) den ansökan om äktenskapsskillnad som Kurt-Wolfgang Braun-Neumann hade ingett. Nämnda domstol konstaterade dock därefter, genom beslut av den 21 januari 2005, att ansökan om äktenskapsskillnad var ogiltig, eftersom äktenskapet mellan Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann hade upplösts genom den förstnämnda makens död, som inträffade den 25 juli 2004.

16 I paret Braun-Neumanns familjeregister, som de behöriga tyska myndigheterna upprättade, infördes dock den 19 januari 2005 en kommentar om att makan ”även var gift” med sökanden, och däri angavs även var och när giftermålet hade ägt rum. En motsvarande kommentar om Gisela Neumanns första äktenskap infördes dessutom den 6 april 2006 i paret Mandt-Neumanns familjeregister.

17 Landrat des Kreises Siegen-Wittgenstein Standesamtsaufsicht (direktören för förvaltningsområdet Siegen-Wittgenstein, en myndighet med tillsynsuppgifter inom folkbokföring, Tyskland) anhängiggjorde ett ärende vid Amtsgericht Siegen (domstol i första instans i Siegen, Tyskland), vilken genom beslut av den 25 januari 2006 slog fast att det skulle göras en ändring i Gisela Neumanns dödsfallsintyg, för att det i denna handling skulle anges att hennes make inte bara var Wolfgang Mandt utan även Kurt-Wolfgang Braun-Neumann. Det sålunda ändrade dödsfallsintyget utfärdades den 23 mars 2006.

18 Enligt parlamentet ansökte Kurt-Wolfgang Braun-Neumann den 29 mars 2006 om att få efterlevandepension, i egenskap av efterlevande make till Gisela Neumann. I samband med ansökan översände Kurt-Wolfgang Braun-Neumann Amtsgericht Siegens beslut av den 25 januari 2006 och det till följd av beslutet ändrade dödsfallsintyget till parlamentet.

19 Genom skrivelse av den 8 september 2006 informerade tillsättningsmyndigheten Kurt-Wolfgang Braun-Neumann om beslutet att till honom utbetala 50 procent av efterlevandepensionen efter Gisela Neumann, från och med den 1 april 2006. Genom en skrivelse samma dag upplyste tillsättningsmyndigheten sökanden om att hans efterlevandepension, som uppgick till 100 procent, skulle minskas med 50 procent från och med den 1 april 2006, och att resterande 50 procent från och med detta datum skulle tillfalla Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, i hans egenskap av efterlevande make till Gisela Neumann. I samma skrivelse meddelade parlamentet sökanden att Gisela Neumann, enligt folkbokföringsregistret, vid sin bortgång var gift både med sökanden och med Kurt-Wolfgang Braun-Neumann. Parlamentet tillade att det även hade granskat domen på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namur och Bayerisches Oberstes Landesgerichts dom. Därefter, den 18 oktober 2006, fastställde parlamentet Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns rättigheter och beviljade honom 50 procent av efterlevandepensionen efter Gisela Neumann från och med den 1 april 2006.

20 Sökanden angrep det beslut som den 8 september 2006 fattades rörande honom genom ett klagomål som hans ombud ingav genom skrivelse av den 13 september 2006, vilken kompletterades genom skrivelse av den 5 oktober 2006. Sökanden underrättade även parlamentet om sina argument på ett detaljerat sätt genom skrivelser av den 30 september och den 4 oktober 2006. Genom beslut av den 8 februari 2007 avslog tillsättningsmyndigheten sökandens klagomål, med hänvisning till dessa fyra skrivelser.

21 Kurt-Wolfgang Braun-Neumann väckte, efter det att hans klagomål om att hälften av efterlevandepensionen skulle utbetalas med retroaktiv verkan för perioden från den 1 augusti 2004 till den 31 mars 2006 delvis bifölls, talan vid personaldomstolen och yrkade att den andra hälften av denna pension skulle utbetalas med retroaktiv verkan från den 1 augusti 2004. Personaldomstolen avvisade talan genom beslut av den 23 maj 2008 i mål F-79/07, Braun-Neumann mot parlamentet (REGP 2008, s. I-A-1-181 och II-A-1-957). Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns överklagande av detta beslut ogillades genom förstainstansrättens beslut av den 15 januari 2009 i mål T-306/08 P, Braun-Neumann mot parlamentet (REGP 2009, s. I-B-1-1 och II-B-1-1).

Parternas yrkanden och förfarandet

22 Sökanden har yrkat att personaldomstolen ska

— ogiltigförklara tillsättningsmyndighetens beslut av den 8 februari 2007, och

— förplikta parlamentet att till honom betala, från och med den 1 april 2006 och fortlöpande varje månad, ytterligare 50 procent av efterlevandepensionen efter hans maka, Gisela Neumann.

23 Sökanden har dessutom yrkat att personaldomstolen ska

— tillåta att tyska används som rättegångsspråk, i enlighet med artikel 35.2 c i förstainstansrättens rättegångsregler.

24 I inledningen till sin ansökan har sökanden även begärt att han ska beviljas rättshjälp, men han har slutligen uppgett, alltjämt i själva ansökan, att en sådan ansökan skulle komma att inges senare. Sökanden har dock därefter inte ingett någon ansökan om rättshjälp.

25 Parlamentet har yrkat att personaldomstolen ska

— delvis avvisa talan,

— ogilla talan i övrigt, och

— besluta om rättegångskostnaderna i enlighet med gällande rätt.

26 Genom skrivelser av den 30 november 2007 och den 30 april 2008 anmodade personaldomstolen, i enlighet med artiklarna 55 och 56 i rättegångsreglerna, parterna att uttala sig och avge yttranden rörande vissa aspekter av tvisten. Parterna efterkom dessa åtgärder för processledning inom de angivna fristerna.

27 Genom skrivelser av den 24 oktober 2008 upplyste personaldomstolen parterna om att den avsåg att, i enlighet med artikel 111.1 i rättegångsreglerna, anmoda Kurt-Wolfgang Braun-Neumann att intervenera i målet och bad parterna att yttra sig angående detta. Sökanden meddelade personaldomstolen att han avstod från att yttra sig i frågan. Parlamentet angav inom den angivna fristen att det inte hade några principiella invändningar mot en sådan anmodan.

28 Genom skrivelse av den 21 november 2008 anmodade personaldomstolen Kurt-Wolfgang Braun-Neumann att yttra sig över den anmodan om intervention som den skickade till honom. Som svar uppgav Kurt-Wolfgang Braun-Neumann att han önskade intervenera till stöd för parlamentets yrkanden.

29 Genom skrivelser av den 16 december 2008 frågade personaldomstolen parterna huruvida de önskade att vissa handlingar i målet, som de ansåg var hemliga eller konfidentiella, inte skulle tillställas Kurt-Wolfgang Braun-Neumann. Parlamentet uppgav till personaldomstolen, inom den angivna fristen, att så inte var fallet. Sökanden besvarade inte personaldomstolens anmodan.

30 Genom beslut av personaldomstolens ordförande den 3 mars 2009, vilket parterna delgavs den 4 mars 2009, tilläts Kurt-Wolfgang Braun-Neumann att intervenera i förevarande mål, till stöd för parlamentets yrkanden.

31 I den interventionsinlaga som ingavs den 20 april 2009 yrkade Kurt-Wolfgang Braun-Neumann att personaldomstolen skulle ogilla talan. Genom skrivelser av den 30 april 2009 upplyste personaldomstolen huvudparterna om att de kunde bemöta interventionsinlagan under det muntliga förfarandet.

32 Vid förhandlingen begärde huvudparterna och intervenienten att få inge nya handlingar och inlagor i målet. Vid slutet av förhandlingen uppgav personaldomstolens ordförande att det muntliga förfarandet inte skulle avslutas.

33 Genom skrivelser av den 17 juni 2009 informerade personaldomstolen parterna om att de hade möjlighet att, inom en viss tidsfrist, inge de handlingar som hade uppgetts vid förhandlingen. Sökanden och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann ingav flera handlingar per post. Bland de handlingar som Kurt-Wolfgang Braun-Neumann ingav fanns, för det första, ett brev som sökanden hade skickat till honom den 22 september 1997, i vilket han krävde att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann skulle sluta ofreda ”hans fru”(”meine Frau”), för det andra, ett beslut av Amtsgericht Nürnberg (domstol i första instans i Nürnberg, Tyskland) av den 10 december 1999, enligt vilket Gisela Neumann förpliktades att varje månad betala 400 tyska mark (DEM) i underhåll, för det tredje, en tredskodom meddelad av Landgericht Koblenz (regional domstol i Koblenz, Tyskland) den 27 november 2007, enligt vilken Gisela Neumanns son förpliktades att till sökanden betala 150 000 euro med avseende på rätten till laglott och, för det fjärde, en skrivelse från Staatsanwaltschaft Siegen (allmänna åklagarmyndigheten i Siegen, Tyskland) av den 16 februari 2006, adresserad till Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, genom vilken han underrättades om att den anmälan om tvegifte som han hade ingett mot sökanden den 17 mars 2005 inte föranledde några åtgärder på grund av att preskription hade inträtt.

34 Den 10 juli 2009 vidtog dessutom personaldomstolen ytterligare åtgärder för processledning, vilka parterna efterkom inom de angivna fristerna.

35 Den 11 september 2009 fastställde personaldomstolen tidsfristen för parterna att inkomma med eventuella yttranden rörande ingivandet av och innehållet i de handlingar som nämnts i punkt 33 i förevarande dom till den 25 september 2009. Endast sökanden ingav ett sådant yttrande, i vilket han bland annat uppgav att han inte kom ihåg ovannämnda brev av den 22 september 1997 och gjorde gällande att Landgericht Koblenz dom av den 27 november 2007 var resultatet av felaktiga uppgifter som hade lämnats av Kurt-Wolfgang Braun-Neumann.

36 Intervenientens ombud underrättade personaldomstolen om att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann hade avlidit den 9 oktober 2009 och översände en kopia av dödsfallsintyget.

37 Den 12 november 2009 fastställde personaldomstolen tidsfristen dels för huvudparterna att inkomma med eventuella yttranden rörande inverkan av Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns bortgång på förevarande mål, dels för Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns ombud att informera personaldomstolen om huruvida hans rättsinnehavare eventuellt ville fortsätta förfarandet, till den 26 november 2009.

38 I skrivelse som inkom till personaldomstolens kansli den 12 november 2009 underrättade parlamentet personaldomstolen om att det, med anledning av Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns bortgång, genom beslut av den 11 november 2009 hade ändrat storleken på Wolfgang Mandts efterlevandepension, så att han, från och med den 1 november 2009, erhöll full efterlevandepension efter Gisela Neumann.

39 Genom skrivelse som inkom till personaldomstolens kansli den 25 november 2009 ingav sökanden sitt yttrande rörande inverkan av Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns bortgång på förevarande mål. Han anser särskilt att Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns bortgång inte medför någon annan bedömning av den omtvistade rättsliga situationen. Det förhållandet att hela efterlevandepensionen hädanefter utbetalas till sökanden ska dock anses utgöra ett indicium som stöder hans krav. Enligt sökanden har nämligen parlamentet på nytt erkänt äktenskapsskillnaden mellan Gisela Neumann och

Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, och att äktenskapet mellan Gisela Neumann och Wolfgang Mandt är lagenligt. Sökanden har därav dragit slutsatsen att hans rätt till utbetalning av 100 procent av efterlevandepensionen även förelåg tidigare, under perioden från Gisela Neumanns bortgång till dess att talan väcktes, i vart fall under perioden från den 1 augusti 2004 till den 1 april 2006.

40 Den 26 november 2009 ingav parlamentet sitt yttrande rörande inverkan av Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns bortgång på förevarande mål. Parlamentet påpekade särskilt att det anser att frågan huruvida Wolfgang Mandt ska anses vara ensam efterlevande make eller huruvida efterlevandepensionen skulle delas mellan Wolfgang Mandt och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann fortfarande är oavgjord, även efter den sistnämndes bortgång.

41 I skrivelse som inkom till personaldomstolens kansli den 26 november 2009 underrättade intervenientens ombud personaldomstolen om att det framgår av Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns testamente att Shirley Meyer är hans enda universalarvinge, och att hon, i denna egenskap, önskade inträda som intervenient i förevarande mål i hans ställe. Skrivelsen från intervenientens ombud åtföljdes av kopior av testamentet av den 7 januari 2008 och ett protokoll från Amtsgericht Merzig – domstol med behörighet att pröva successionsrättsliga tvister – av den 3 november 2009. I samma skrivelse åtog sig intervenientens ombud att senare översända sin nya fullmakt, vilket skedde den 9 december 2009.

42 Den 5 januari 2010 avslutades det muntliga förfarandet och överläggningen i målet inleddes.

Föremålet för tvisten

43 Sökanden har yrkat att tillsättningsmyndighetens beslut av den 8 februari 2007 att avslå hans klagomål ska ogiltigförklaras. Det ska härvid erinras om att yrkanden om ogiltigförklaring som formellt framställs mot ett beslut att avslå ett klagomål får, om detta beslut saknar självständigt innehåll, till följd att den rättsakt som klagomålet avsåg ska prövas av personaldomstolen (domstolens dom av den 17 januari 1989 i mål 293/87, Vainker mot parlamentet, REG 1989, s. 23, punkt 8, förstainstansrättens dom av den 10 december 1992 i mål T-33/91, Williams mot revisionsrätten, REG 1992, s. II-2499, punkt 23, och av den 6 april 2006 i mål T-309/03, Camós Grau mot kommissionen, REG 2006, s. II-1173, punkt 43, samt personaldomstolens dom av den 4 juni 2009 i mål F-11/08, Mölling mot Europol, REGP 2009, s. I-A-1-159 och II-A-1-899, punkt 27). I förevarande fall avsåg sökandens klagomål, vilket tillsättningsmyndigheten avslog den 8 februari 2007, beslutet av den 8 september 2006 att från och med den 1 april 2006 minska efterlevandepensionen efter Gisela Neumann med 50 procent. Beslutet av den 8 februari 2007 saknar självständigt innehåll, eftersom det endast fastställer beslutet av den 8 september 2006 och – för övrigt – genom en motivering som i huvudsak, men mer utförligt, återger motiveringen i nämnda beslut. Följaktligen ska det anses att talan endast avser det beslut som den 8 september 2006 fattades rörande sökanden (nedan kallat det angripna beslutet).

44 Vad beträffar sökandens begäran om att tyska ska tillåtas som rättegångsspråk, ska det påpekas att det följer av artikel 35.1 och 35.2 i förstainstansrättens rättegångsregler, vilka var tillämpliga det datum då ansökan ingavs, att rättegångsspråket väljs – bland Europeiska unionens 23 officiella språk – av sökanden, med de undantag som föreskrivs i artikel 35.2 a–c, vilka inte är tillämpliga i detta fall. Enligt artikel 29 i personaldomstolens rättegångsregler, vilka är tillämpliga sedan den 1 november 2007, ska under alla omständigheter bestämmelserna om språkanvändning i förstainstansrättens rättegångsregler tillämpas vid personaldomstolen, det vill säga bestämmelserna i ovannämnda artikel 35.1 och 35.2. Det saknas således anledning för personaldomstolen att ta ställning till sökandens begäran om att tyska ska tillåtas som rättegångsspråk, eftersom han på eget initiativ kan välja tyska som rättegångsspråk, vilket han för övrigt har gjort.

45 Det ska vidare konstateras att Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns bortgång den 9 oktober 2009 inte medför att tvisten vid personaldomstolen förlorar sitt föremål, utom vad beträffar yrkandena mot parlamentet vad beträffar perioden efter den 31 oktober 2009. Sedan dess erhåller nämligen sökanden hela efterlevandepensionen efter Gisela Neumann (se punkt 38 i förevarande dom). Sökandens yrkanden mot parlamentet förlorar således sitt föremål, i den mån de avser denna period. Yrkandena behåller dock till fullo sitt föremål vad beträffar perioden före datumet för Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns bortgång.

Yrkandet om ogiltigförklaring

Parternas argument

46 Till stöd för sitt yrkande om ogiltigförklaring har sökanden gjort gällande att det angripna beslutet strider mot unionsrätten. Han har anfört sju anmärkningar inom ramen för sitt resonemang.

47 Den första anmärkningen består av två delar. För det första kunde inte något överklagande inges, särskilt vid Bayerischer Verfassungsgerichtshof (Bayerns författningsdomstol), avseende Bayerisches Oberstes Landesgerichts beslut av den 11 oktober 1999 (se punkt 9 i förevarande dom), och Gisela Neumanns och sökandens rättigheter har därigenom begränsats. För det andra grundar sig Bayerisches Oberstes Landesgerichts beslut på felaktiga antaganden och är inte heller förenligt med den lagstiftning som var i kraft vid den tidpunkt då beslutet meddelades, i synnerhet unionsrätten. Enligt sökanden anges det nämligen inte i nämnda beslut huruvida Bayerisches Oberstes Landesgericht kontrollerade Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns påståenden rörande målet om äktenskapsskillnad vid Tribunal de première instance de Namur. Vidare översändes kallelsen att inställa sig vid Tribunal de première instance de Namur till Kurt-Wolfgang Braun-Neumann i enlighet med gällande regler i internationell rätt, och han hade således tillräckligt med tid, från mottagandet av kallelsen den 4 augusti 1995 till dess att domen på äktenskapsskillnad meddelades av Tribunal de première instance de Namur den 6 september 1995, för att inge en inlaga vid nämnda domstol. För övrigt överklagade inte Kurt-Wolfgang Braun-Neumann domen på äktenskapsskillnad, i motsats till vad han har uppgett.

48 Som andra anmärkning har sökanden hävdat att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann inte uteblev från förhandlingen vid Tribunal de première instance de Namur, och att även som så vore fallet, skulle han fortfarande ha kunnat försvara sig. Till stöd för denna anmärkning har sökanden hänvisat dels till på artikel 27 i konventionen mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Konungariket Belgien om ömsesidigt erkännande och verkställighet på privaträttens område av domar, skiljedomar och officiella handlingar undertecknad i Bonn den 30 juni 1958, vilken var i kraft vid den tidpunkt då Tribunal de première instance de Namur meddelade domen på äktenskapsskillnad, dels till vad han har anfört inom ramen för den första anmärkningen.

49 Inom ramen för den tredje anmärkningen har sökanden hävdat att det angripna beslutet strider mot rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (EUT L 338, s. 1), eftersom det inte finns något skäl för att vägra erkännande, i den mening som avses i artikel 22 i förordning nr 2201/2003, av domen på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namur.

50 Som fjärde anmärkning har sökanden försvarat giltigheten av domen på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namur, eftersom Belgien utgjorde Gisela Neumanns och Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns sista gemensamma hemvist, trots de felaktiga uppgifter om hemvistet som den sistnämnde lämnade i ond tro i målet vid Bayerisches Oberstes Landesgericht, vilket utmynnade i beslutet av den 11 oktober 1999.

51 Den femte anmärkningen avser det angripna beslutet, i den mån det hänvisar till Amtsgericht Siegens beslut av den 25 januari 2006, trots att detta beslut inte var relevant för frågan om erkännande av dom på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namur och beslutet för övrigt inte kunde vara giltigt inom Europeiska unionen där månggifte inte är tillåtet.

52 Som sjätte anmärkning har sökanden gjort gällande att äktenskapet mellan Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann varade i mindre än ett år och att den sistnämnde därför inte kan åberopa en rätt till efterlevandepension, med hänsyn till bestämmelserna i artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna.

53 Den sjunde anmärkningen avser det förhållandet att det i beslutet av den 8 februari 2007, varigenom sökandens klagomål avslogs, hänvisas till bestämmelser i tysk rätt, nämligen 23 och 29 §§ i äktenskapslagen (Ehegesetz), vilka inte längre var i kraft vid den tidpunkt då nämnda beslut antogs. Anmärkningen avser även det förhållandet att det fanns grund för att det äktenskap som ingicks mellan Kurt-Wolfgang Braun-Neumann och Gisela Neumann var ogiltigt, på grund av att hon vid äktenskapets ingående var ovetande om sin makes personlighet och att han hade dömts för brott, även om sökanden har medgett att han saknar rätt att angripa äktenskapet i fråga.

54 Inom ramen för den åttonde anmärkningen har sökanden påpekat att parlamentet ansåg att Gisela Neumann var frånskild, i den mening som avses i tjänsteföreskrifterna, så snart domen på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namur vann laga kraft, med alla ekonomiska konsekvenser som det medför. Efter det att hon ingick äktenskap med sökanden betraktade institutionen henne på nytt som gift, ”med alla ur rättslig synvinkel motsvarande ökningar och minskningar av lön och pension”. Under dessa omständigheter gav parlamentet upphov till berättigade förväntningar hos Gisela Neumann och sökanden beträffande deras ställning som makar.

55 Som nionde anmärkning har sökanden hävdat att det enligt artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna räcker att enbart ha ställningen som efterlevande make för att beviljas 100 procent av efterlevandepensionen och han anser sig kunna åberopa en sådan ställning och således ha rätt till hela denna pension. I Amtsgericht Siegens beslut av den 25 januari 2006 ifrågasätts nämligen inte att han på giltigt sätt ingick äktenskap med Gisela Neumann i New York.

56 För att bemöta sökandens olika anmärkningar har parlamentet i huvudsak hävdat att unionsdomstolen saknar behörighet att pröva nationella domstolsavgöranden eller nationella myndigheters ageranden. Av den anledningen anser parlamentet att de eventuella fel som de tyska nationella domstolarna begått inte kan åberopas av sökanden vid personaldomstolen och att tillsättningsmyndigheten var skyldig att beakta dödsfallsintyget, såsom det hade ändrats av den behöriga myndigheten, och att följaktligen ändra sökandens fastställda pensionsrättigheter. Parlamentet har även påpekat att förordning nr 2201/2003 inte var tillämplig den 6 september 1995, det datum då Tribunal de première instance de Namur meddelade domen på äktenskapsskillnad. Vidare har parlamentet uppgett att även om bestämmelserna i 23 och 29 §§ i Ehegesetz har upphävts, har de under alla omständigheter ersatts av 1313 § i den tyska civillagen (Bürgerliches Gesetzbuch, nedan kallad BGB), vars innehåll är identiskt. Vad beträffar varaktigheten av äktenskapet mellan Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, har parlamentet gjort gällande att även om det ska anses att detta äktenskap upplöstes genom domen på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namur, varade icke desto mindre detta äktenskap i två år, eftersom Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann gifte sig den 3 maj 1993. Slutligen har parlamentet hävdat att sökanden inte kunde åberopa principen om skydd för berättigade förväntningar för första gången i sin ansökan, med hänsyn till principen om överensstämmelse mellan klagomålet och talan.

57 I interventionsinlagan har Kurt-Wolfgang Braun-Neumann i huvudsak upprepat parlamentets argument, men lagt till särskilt följande två överväganden. Först har han, i andra hand, hävdat att enbart den omständigheten att parlamentet betalade ut hela efterlevandepensionen till sökanden inte kan anses utgöra en försäkran från administrationens sida, eftersom enbart en utbetalning inte kan ge

upphov till några berättigade förväntningar hos mottagaren på att en förmån är lagenlig. Vidare, och eftersom det för varje tjänsteman endast kan föreligga en enda rätt till pension vid pensionering, gjorde parlamentet en riktig bedömning när det fördelade efterlevandepensionen efter Gisela Neumann mellan de båda efterlevande makarna.

Personaldomstolens bedömning

58 Genom de fem första anmärkningarna och den sjunde anmärkningen har sökanden i själva verket bestritt Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns ställning som efterlevande make. I den sjätte anmärkningen har sökanden utgått från antagandet att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann har ställning som efterlevande make, men gjort gällande att parlamentet åsidosatte artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna, eftersom Kurt-Wolfgang Braun-Neumann inte hade ställning som make till Gisela Neumann under minst ett år, vilket krävs enligt denna artikel. Den åttonde anmärkningen avser att principen om skydd för berättigade förväntningar åsidosattes. Inom ramen för den nionde anmärkningen har sökanden slutligen gjort gällande att artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna tillämpades felaktigt, eftersom parlamentet hade erkänt hans ställning som efterlevande make och därför borde ha beviljat honom hela efterlevandepensionen, trots att det hade erkänts att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann hade samma ställning.

59 Av det som angetts i de föregående punkterna framgår att sökandens resonemang huvudsakligen består av två grunder.

60 Den första grunden avser åsidosättande av artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna och består av tre delgrunder. Den första delgrunden, vilken motsvarar de fem första anmärkningar som sökanden har åberopat och den sjunde anmärkningen, avser bestridandet av Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns själva ställning som efterlevande make. Den andra delgrunden hänger ihop med den sjätte anmärkningen och avser att kravet på minst ett års äktenskap som föreskrivs i ovannämnda artikel inte iakttogs vad beträffar äktenskapet mellan Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann. Den tredje delgrunden, vilken baserar sig på den nionde anmärkningen, avser storleken på den efterlevandepension som ska utbetalas till en efterlevande make till en avliden tjänsteman, för det fall även en annan person erkänns ha samma ställning.

61 Den andra grunden motsvarar den åttonde anmärkningen och avser åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar.

Den första grunden: Åsidosättande av artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna

– Den första grundens första del, som avser bestridandet av Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns själva ställning som efterlevande make

62 Enligt rättspraxis följer det av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten och av likhetsprincipen att en bestämmelse i unionsrätten som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas nationella rätt i syfte att fastställa bestämmelsens betydelse och räckvidd normalt ska ges en självständig tolkning inom hela unionen, med beaktande av bestämmelsens sammanhang och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 18 januari 1984 i mål 327/82, Ekro, REG 1984, s. 107, punkt 11, förstainstansrättens dom av den 18 december 1992 i mål T-43/90, Díaz García mot parlamentet, REG 1992, s. II-2619, punkt 36, och av den 22 februari 2006 i mål T-342/04, Adam mot kommissionen, REGP 2006, s. I-A-2-23 och II-A-2-107, punkt 32). I denna rättspraxis har det likaså slagits fast att även om det saknas en sådan uttrycklig hänvisning kan dock tillämpningen av unionsrätten i förekommande fall förutsätta en hänvisning till medlemsstaternas nationella rätt,

särskilt när unionsdomstolen inte kan finna de upplysningar i unionsrätten eller dess allmänna rättsprinciper som gör det möjligt att precisera en unionsrättslig bestämmelses innehåll och räckvidd genom en självständig tolkning.

63 Så är särskilt fallet i fråga om begrepp som rör personers rättsliga status och familjerätt (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 17 april 1986 i mål 59/85, Reed, REG 1986, s. 1283, punkt 15, svensk specialutgåva, volym 8, s. 517, och särskilt av den 31 maj 2001 i de förenade målen C-122/99 P och C-125/99 P, D och Sverige mot rådet, REG 2001, s. I-4319, punkterna 34–38), eftersom det i unionens rättsordning inte finns några skriftliga regler på området. I det avseendet har det särskilt slagits fast att frågan huruvida ett avtal om underhåll formellt sett är giltigt, såsom villkor för beviljande av efterlevandepension till en frånskild make enligt artikel 27 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna, ska avgöras enligt den aktuella nationella rätten (förstainstansrättens dom av den 21 april 2004 i mål T-172/01, M mot domstolen, REG 2004, s. II-1075, punkterna 72 och 73).

64 Det återstår dock att avgöra hur hänvisningen till nationell rätt ska förstås, när det är fråga om en ekonomisk förmån som föreskrivs i tjänsteföreskrifterna och då beviljandet av denna förmån är avhängigt tjänstemannens civilstånd och hans civilstånd bedöms på helt olika sätt i två nationella rättsordningar.

65 I förevarande mål uppkommer i synnerhet frågan huruvida det är genom ett resonemang grundat på internationell privaträtt, och följaktligen på grundval av den nationella rättsordning som utpekas genom ett sådant resonemang, som unionens behöriga instans ska avgöra huruvida en person kan anses vara ”efterlevande make”. Det är dock inte bara de uppenbara kraven på administrativ förvaltning utan även, och i första hand, rättsliga överväganden som utgör hinder för att tillämpa ett resonemang grundat på internationell privaträtt.

66 För det första, även om det i unionens rättsordning finns vissa instrument på den internationella privaträttens område som rör frågan om personers rättsliga status, bland annat förordning nr 2201/2003, är denna förordning till föga hjälp för att fastställa den relevanta nationella rättsordningen, när en tjänstemans civilstånd bedöms på helt olika sätt i två nationella rättsordningar. I förordning nr 2201/2003 föreskrivs att domar om äktenskapets upplösning ska erkännas automatiskt och det förekommer inte några domar i vilka denna förordning tillämpas, det vill säga domar om erkännande av äktenskapets upplösning (domar som unionens behöriga instans skulle kunna stödja sig på vid utövandet av den behörighet som angetts i punkt 64 i förevarande dom), annat än i de fall då erkännandet av en sådan upplösning bestrids och en part väcker talan vid den domstol som är behörig att pröva tvisten om erkännande. Vad beträffar domar om äktenskapets upplösning ska det vidare påpekas att mål om erkännande kan utmynna i skilda nationella avgöranden beroende på i vilken medlemsstat talan väcks. Slutligen är ovannämnda förordning inte tillämplig på domar som meddelas i tredje land och kan endast åberopas i medlemsstaterna, med undantag av Danmark, beträffande domar som meddelats i dessa stater.

67 För det andra, även om de instrument i unionsrätten som det hänvisas till i föregående punkt kan röra frågan om personers rättsliga status, innehåller de icke desto mindre huvudsakligen regler om behörighetskonflikter. I det aktuella rättsläget innehåller däremot inte unionens rättsordning i sig några lagvalsregler vad gäller personers rättsliga status. Det är dock vedertaget att bestämmelserna i de nationella rättsordningarna inte är överensstämmande på området. Även om samtliga nationella system för lagval strävar efter att personers rättsliga status ska bedömas enligt den rätt som den berörda personen har närmast anknytning till, anses det i vissa system att den lämpliga anknytningsfaktorn för det ändamålet är medborgarskap, i andra hemvist och ytterligare andra system väljer en medelväg.

68 Med hänsyn till att det i unionsrätten saknas en komplett uppsättning regler på den internationella privaträttens område och mot bakgrund av skillnaderna mellan de nationella systemen för internationell privaträtt, skulle det vara en synnerligen komplicerad och, ur juridisk synvinkel, högst

osäker uppgift (och detta även om administrativa krav och begränsningar inte beaktas) för en administrativ instans inom unionen att, med avseende på tillämpningen av en bestämmelse i sekundärrätten, såsom artikel 79 i tjänsteföreskrifterna eller artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna, fastställa vilken nationell rättsordning som ensam är ”behörig” att avgöra en persons civilstånd (se, för ett liknande resonemang generaladvokaten Warners förslag till avgörande i mål 40/79, P. mot kommissionen, där domstolen meddelade dom den 5 februari 1981, REG 1981, s. 382 och följande sidor). Vidare bör även unionsdomstolen avstå från sådan verksamhet, vilken skulle vara likvärdig med domstolsskapad lagstiftning (generaladvokaten Warners ovannämnda förslag till avgörande, s. 383).

69 Vid prövningen av huruvida Kurt-Wolfgang Braun-Neumann skulle erkännas ha ställningen som efterlevande make utgick parlamentet i detta fall huvudsakligen, utan att uttryckligen stödja sin ståndpunkt på ett resonemang grundat på internationell privaträtt, från överväganden hämtade från den materiella rätten och rättsordningen i ett land, nämligen Tyskland, till vilket både Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns ställning och tvisten som helhet uppenbart hade mycket nära band.

70 Kurt-Wolfgang Braun-Neumann var nämligen tysk medborgare och bodde i Tyskland. Det var i det landet som hans giftermål med Gisela Neumann ägde rum, och dessutom var även hon, som är den person som han hävdar att han är efterlevande make till, tysk medborgare. Även om hon var bosatt i Belgien under sitt yrkesliv, tycks hon ha bosatt sig i Tyskland efter pensioneringen. Efter förhandlingen ingav visserligen sökanden ett belgiskt intyg om bosättning rörande Gisela Neumann, vari anges adresser i Belgien fram till dagen för hennes bortgång Det ska dock konstateras att det var sökanden själv som, i sitt svar av den 9 juni 2008 med anledning av de åtgärder för processledning som personaldomstolen beslutade om, medgav att Gisela Neumann hade bosatt sig i Tyskland i april 2002. Vidare ska det konstateras att intygen om bosättning har ett ytterst begränsat bevisvärde, eftersom de utfärdande myndigheterna inte kontrollerar den faktiska bosättningen (se, för ett liknande resonemang, personaldomstolens dom av den 8 april 2008 i mål F-134/06, Bordini mot kommissionen, REGP 2008, s. I-A-1-87 och II-A-1-435, punkt 76). För övrigt var även den andra person som gjorde anspråk på ställningen som efterlevande make till Gisela Neumann, det vill säga sökanden, tysk medborgare och bosatt i det landet.

71 Med hänsyn till de nära banden till Tyskland, och utan att det är nödvändigt att fastställa huruvida Tyskland jämförelsevis var det land som Kurt-Wolfgang Braun-Neumann eller tvisten som helhet hade närmast band till, vilket för övrigt framstår som högst troligt, hade parlamentet fog för att stödja sig på tysk materiell rätt och den tyska rättsordningen för att besvara frågan huruvida Kurt-Wolfgang Braun-Neumann skulle erkännas ha ställningen som efterlevande make.

72 Det kan för övrigt inte ifrågasättas att enligt de allra flesta nationella rättsordningar skulle Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns civilstånd avgöras med tillämpning av tysk materiell rätt, och hans civilstånd skulle vara det som han anses ha enligt rättsordningen i den medlemsstaten.

73 Det kan rimligen inte råda några tvivel om att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, enligt tysk materiell rätt och den tyska rättsordningen, hade ställningen som efterlevande make till Gisela Neumann, från hennes bortgång och fram till sin egen bortgång.

74 Det har, för det första, inte bestritts att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann ingick äktenskap med Gisela Neumann den 3 maj 1993 i Tyskland och att han, från och med detta datum, fick ställningen som hennes make.

75 Vidare är det utrett att Gisela Neumann inledde ett förfarande i Tyskland för att domen på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namur skulle erkännas och att Bayerisches Oberstes Landesgericht därefter avslog ansökan om erkännande av nämnda dom i den tyska rättsordningen.

76 Det är för övrigt även utrett att Amtsgericht-Familiengericht-Merzig, genom beslut av den 21 januari 2005, konstaterade att den ansökan om äktenskapsskillnad som Kurt-Wolfgang Braun-Neumann hade ingett till den och som den 25 augusti 2004 hade lett till ett beslut om äktenskapsskillnad var ogiltig, eftersom äktenskapet hade upplösts genom Gisela Neumanns död, som inträffade den 25 juli 2004.

77 Genom beslutet av den 25 januari 2006 beslutade dessutom Amtsgericht Siegen att det skulle göras en ändring i Gisela Neumanns dödsfallsintyg, så att det i denna handling skulle anges att hennes make inte bara var sökanden, som redan angavs däri, utan även Kurt-Wolfgang Braun-Neumann. Det ändrade dödsfallsintyget, vari både sökanden och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann uppgavs vara makar till Gisela Neumann, utfärdades den 23 mars 2006.

78 De behöriga tyska myndigheterna lät för övrigt inte bara familjeregistret för paret Kurt-Wolfgang Braun-Neumann och Gisela Neumann fortsätta att gälla efter det att hon gifte sig med sökanden år 2000, utan de införde även i det sistnämnda parets familjeregister en kommentar om att Gisela Neumann ”även var gift” med Kurt-Wolfgang Braun-Neumann.

79 Av det som angetts i de föregående punkterna framgår att äktenskapet mellan Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, enligt tysk materiell rätt och den tyska rättsordningen, förelåg fram till Gisela Neumanns död, som inträffade den 25 juli 2004, och att, i vart fall enligt denna materiella rätt och rättsordning, Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann var att betrakta som makar fram till detta datum. Kurt-Wolfgang Braun-Neumann kunde således, från och med den 25 juli 2004, åberopa ställningen som efterlevande make, i den mening som avses i artikel 79 i tjänsteföreskrifterna, till Gisela Neumann.

80 De argument som sökanden har åberopat för att vederlägga Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns ställning som efterlevande make föranleder inte någon annan bedömning.

81 Detta gäller särskilt sökandens påståenden om de grunder för att äktenskapet mellan Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann var ogiltigt, vilka skulle vara hänförliga till den sistnämnde. Det ska nämligen konstateras att detta äktenskap aldrig har angripits vid domstol.

82 Det förhållandet att det i beslutet av den 8 februari 2007, varigenom sökandens klagomål avslogs, hänvisas till bestämmelser i tysk rätt som inte längre var i kraft vid den tidpunkt då beslutet fattades kan inte heller påverka Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns ställning som efterlevande make eller göra beslutet ogiltigt. Som parlamentet påpekade, utan att på den punkten motsägas av sökanden, har 23 och 29 §§ i Ehegesetz, till vilka det hänvisas i det angripna beslutet, även om de har upphävts, under alla omständigheter ersatts av 1313 § BGB, vars innehåll i huvudsak är detsamma. Vidare framgår det av beslutet att de aktuella bestämmelserna inte alls utgör det skäl som tillsättningsmyndigheten stöder sig på för att avslå klagomålet, utan de nämns endast som nationella referensbestämmelser vad beträffar bestridandet av ett äktenskaps giltighet enligt den tyska rättsordningen.

83 Vad beträffar frågan om giltigheten av domen på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namur, är det visserligen riktigt att domens giltighet enligt den belgiska rättsordningen inte har bestritts. Det räcker dock att konstatera att domens giltighet i Belgien inte på något sätt påverkar dess giltighet enligt andra nationella rättsordningar, i synnerhet i Tyskland där, såsom redan påpekats, ansökan om erkännande av domen avslogs.

84 Personaldomstolen kan inte heller godta sökandens kritik avseende dels avslaget på ansökan om erkännande av domen på äktenskapsskillnad Tribunal de première instance de Namur i den tyska rättsordningen, dels Amtsgericht Siegens beslut av den 25 januari 2006 (se punkt 49 respektive punkt 51 i förevarande dom). Det ankommer nämligen varken på domstolen eller på unionens institutioner att vid tillämpningen av tjänsteföreskrifterna pröva huruvida nationella domstolars avgöranden är välgrundade, särskilt under sådana omständigheter som föreligger i förevarande fall.

Slutligen omfattas inte domen på äktenskapsskillnad Tribunal de première instance de Namur av det tidsmässiga tillämpningsområdet för förordningarna nr 1347/2000 och nr 2201/2003, vilka har åberopats av sökanden.

85 Eftersom sökandens argument i syfte att vederlägga Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns ställning som efterlevande make inte kan godtas, ska det även påpekas att det förhållandet att parlamentet har erkänt att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann har denna ställning inte står i strid med att sökanden har erkänts ha samma ställning och det är inte heller oförenligt med grunderna för unionens rättsordning.

86 För det första har den tyska rättsordningen uttryckligen, och på flera sätt (se särskilt punkterna 77 och 78 i förevarande dom), erkänt både sökandens och Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns ställning som make till Gisela Neumann. Det ska i det avseendet även erinras om parlamentets ståndpunkt att ett äktenskap, även om det har ingåtts i strid med lagstadgade förbud, enligt tysk rätt fortsätter att vara giltigt så länge det inte har förklarats ogiltigt genom domstolsavgörande.

87 För det andra, och under alla omständigheter, utgör det förhållandet att en av unionens institutioner, med beaktande av övervägandena ovan, erkänner att två personer har ställning som efterlevande make till en och samma tidigare tjänsteman som avlidit, i syfte att bevilja en ekonomisk förmån, inte på något sätt ett godkännande, om än underförstått, av månggifte inom unionen. Ett sådant godkännande skulle väcka frågor om förenligheten med överordnade rättsprinciper och rättsregler, särskilt om var och en av de berörda personerna beviljades hela den ekonomiska förmån som ska utgå till ”den” efterlevande maken (se, beträffande sistnämnda fråga, punkterna 99–102 i förevarande dom). Under alla omständigheter har den berörda institutionen i detta fall endast beaktat följderna av tillämpningen av de nationella familjerättslagstiftningarna.

88 Oberoende av övervägandena ovan ska det även påpekas att erkännandet av Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns ställning som efterlevande make med avseende på tillämpningen av artikel 79 i tjänsteföreskrifterna och artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna är förenligt med syftet med dessa artiklar, vilket är att kompensera den efterlevande maken för det inkomstbortfall som tjänstemannens eller den tidigare tjänstemannens dödsfall medför, varvid efterlevandepensionen, mot bakgrund av detta syfte, utgör en ersättningsinkomst (se personaldomstolens dom av 21 oktober 2009 i mål F-74/08, Ramaekers-Jørgensen mot kommissionen, REGP 2009, s. I-A-1-411 och II-A-1-2229, punkterna 53 och 70). Kurt-Wolfgang Braun-Neumann beviljades nämligen, genom beslut av Amtsgericht Nürnberg den 10 december 1999, ett månatligt underhåll på 400 DEM, vilket han inte längre var berättigad till efter Gisela Neumanns bortgång. I enlighet med sitt syfte gjorde således efterlevandepensionen det möjligt att kompensera förlusten av denna inkomst.

89 Härav följer att talan inte kan vinna bifall såvitt avser den första grundens första del, som avser bestridandet av Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns själva ställning som efterlevande make.

– Den första grundens andra del, som avser kravet på minst ett års äktenskap som föreskrivs i artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna

90 Sökanden har gjort gällande att äktenskapet mellan Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann varade i mindre än ett år och att den sistnämnde därför inte kan vara berättigad till en efterlevandepension, eftersom kravet i artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna inte är uppfyllt.

91 Personaldomstolen konstaterar att bestämmelserna i artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna är klara och precisa och inte lämnar något utrymme för tvivel om hur de ska tolkas. Genom att föreskriva att den efterlevande maken till en tidigare tjänsteman som uppbar avgångspension,

”förutsatt att äktenskapet ... varade i minst ett år”, ska ha rätt till en efterlevandepension, fastslår denna artikel på ett klart och otvetydigt sätt att kravet på minst ett års varaktighet avser själva äktenskapet och inte, såsom sökanden underförstått tycks hävda, makarnas samlevnad.

92 Även om det antas att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, som den 3 maj 1993 gifte sig med Gisela Neumann och bosatte sig tillsammans med henne i Andenne, lämnade det gemensamma hemmet redan i juli månad år 1993, vilket sökanden har hävdat utan att motsägas, kvarstår följaktligen det faktum att domen på äktenskapsskillnad, enligt den belgiska rättsordningen, meddelades först den 6 september 1995, det vill säga efter mer än två års äktenskap. Som påpekats i samband med den första grundens första del, kunde dessutom deras äktenskap anses som upplöst, enligt den tyska rättsordningen, först efter Gisela Neumanns död som inträffade den 25 juli 2004.

93 Följaktligen är under alla omständigheter det krav på minst ett år äktenskap som föreskrivs i artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna uppfyllt såvitt avser det äktenskap som ingicks mellan Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann.

94 Talan kan således inte heller vinna bifall såvitt avser denna del av den första grunden.

– Den första grundens tredje del, som avser storleken på den efterlevandepension som ska utbetalas till en efterlevande make för det fall en annan person erkänns ha samma ställning

95 Den fråga som den första grundens tredje del aktualiserar är huruvida parlamentet med fog kunde minska sökandens efterlevandepension med 50 procent, på grund av att även Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, i kraft av sin ställning som efterlevande make till Gisela Neumann, var berättigad till en efterlevandepension enligt artikel 79 i tjänsteföreskrifterna.

96 Gemenskapslagstiftaren förutsåg inte en sådan situation som den som föreligger i förevarande fall, där två personer, i syfte att få rätt till en efterlevandepension, gör gällande ställningen som efterlevande make till en och samma tidigare tjänsteman som uppbar avgångspension, genom att var och en av dessa åberopar vigselbevis och domstolsavgöranden från olika stater (eller dessutom från en och samma stat), vilket gör att denna ställning faktiskt kan framstå som sannolik för båda två, med hänsyn till dessa handlingar. Bestämmelserna i artikel 79 i tjänsteföreskrifterna och i artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna innehåller inte några föreskrifter angående denna situation, utan däri anges endast att den efterlevande maken till en tidigare tjänsteman är berättigad till en efterlevandepension, och det förtydligas inte närmare vilka regler som gäller för beviljandet av efterlevandepension i ett sådant fall som beskrivits i denna punkt, det vill säga i det fall som här är aktuellt.

97 Eftersom det i tjänsteföreskrifterna inte regleras vad som gäller för beviljandet av efterlevandepension i ett sådant fall, ankom det på parlamentet att fastställa en metod för att lösa den tvist som det hade att avgöra, vilket parlamentet gjorde genom att besluta att dela efterlevandepensionen lika mellan sökanden och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann.

98 Sökanden har bestritt parlamentets ståndpunkt genom att göra gällande att han har rätt till hela efterlevandepensionen, eftersom han uppfyller kraven i artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna, och att hans rätt inte kan påverkas av parlamentets beslut att låta en annan person, som enligt parlamentet också är efterlevande make till Gisela Neumann, omfattas av artikel 18 i bilaga VIII.

99 Personaldomstolen kan inte godta sökandens ståndpunkt, vilken skulle få till följd att de belopp som utbetalas som efterlevandepension på grund av en enda tjänstemans eller anställds bortgång översteg 100 procent av pensionsbeloppet, såsom detta belopp har fastställts i artikel 79 i tjänsteföreskrifterna och i artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna.

100 För det första ska det påpekas att även om det fall då två personer åberopar ställningen som efterlevande make inte regleras i tjänsteföreskrifterna, reglerar dock dessa föreskrifter, i artikel 28 i bilaga VIII, den ofta förekommande situationen att en avliden tjänsteman efterlämnar mer än en frånskild efterlevande make som är berättigad till efterlevandepension eller en eller flera frånskilda makar och en efterlevande make som är berättigade till efterlevandepension. I en sådan situation föreskrivs det uttryckligen i tjänsteföreskrifterna att efterlevandepensionen ska fördelas i proportion till de olika äktenskapens varaktighet. Det föreskrivs även uttryckligen i artikel 22 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna att efterlevandepensionen ska fördelas, om en tjänsteman efterlämnar en efterlevande make och samtidigt barn från ett tidigare äktenskap eller andra rättsinnehavare. I teorin är det visserligen riktigt att dessa bestämmelser även kan tolkas *e contrario* i stället för analogt, men personaldomstolen anser att den regel som föreskrivs i ovannämnda bestämmelser, vilken innebär att en enda efterlevandepension kan beviljas, även gäller i fråga om artikel 79 i tjänsteföreskrifterna och artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna. Att dessa bestämmelser inte reglerar det fall då flera personer gör anspråk på den aktuella förmånen måste bero på att det fallet är ovanligt, och inte på en uttalad önskan från lagstiftarens sida att bevilja två eller rent av tre fulla efterlevandepensioner efter en enda tjänstemän eller anställd.

101 För det andra, eftersom tjänstemannen vid sin pensionering endast har rätt till en pension från unionen (och detsamma gäller efterlevandepensionen, om denna ska delas mellan flera berättigade personer, enligt artiklarna 22 och 28 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna), ska detta även gälla i fråga om genomförandet av artikel 79 i tjänsteföreskrifterna och artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna, om en avliden tjänsteman efterlämnar mer än en efterlevande make.

102 För det tredje, och oberoende av tillämpligheten i förevarande fall av den rättspraxis som parlamentet har åberopat enligt vilken de bestämmelser som ger rätt till ekonomiska förmåner ska tolkas restriktivt, skulle ett godtagande av att ställningen som efterlevande make direkt ger rätt till full efterlevandepension, så att institutionen, då det finns flera personer som kan erkännas ha denna ställning, är tvungen att betala en dubbel eller rent av tredubbel efterlevandepension, svårligen vara förenlig med de skyldigheter vad gäller sund ekonomisk förvaltning och kontroll av institutionernas budgetutgifter som ska gälla inom unionen.

103 Eftersom de totalbelopp som ska utbetalas till de personer som har ställningen som efterlevande make följaktligen inte kan överstiga 100 procent av det belopp som föreskrivs i artikel 79 i tjänsteföreskrifterna och i artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna, uppkommer frågan hur detta belopp ska fördelas mellan dessa personer.

104 Det är riktigt att andra metoder än den fördelningsmetod som parlamentet valde, nämligen att dela efterlevandepensionen lika mellan sökanden och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, hade kunnat vara möjliga. Personaldomstolen anser dock att den metod som beslutades i detta fall inte strider mot lydelsen, systematiken och syftet med bestämmelserna i artikel 79 i tjänsteföreskrifterna och artikel 18 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna eller mot bestämmelserna i hela kapitlet om efterlevandepension i nämnda bilaga, särskilt som kriteriet om äktenskapets varaktighet, såsom detta kriterium uppställs i artikel 28 i bilaga VIII till tjänsteföreskrifterna, skulle vara svårt att tillämpa i ett sådant fall som det förevarande och skulle strida mot syftet med artikel 79 i tjänsteföreskrifterna.

105 Varaktigheten av äktenskapet mellan Gisela Neumann och Kurt-Wolfgang Braun-Neumann har nämligen bestritts och är avhängig av fastställandet av den nationella rättsordning som ska läggas till grund för fastställandet av denna varaktighet. Såsom angetts ovan i punkt 68 i förevarande dom är detta en synnerligen komplicerad och högst osäker uppgift.

106 Om det vidare antas att kriteriet om äktenskapets varaktighet kan vara tillämpligt genom hänvisning, för varje efterlevande make, till den nationella rättsordning som är mest fördelaktig för respektive make med avseende på tillämpningen av detta kriterium, det vill säga den belgiska rättsordningen i sökandens fall och den tyska rättsordningen i Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns fall, framgår det att

sökandens äktenskap varade i fyra år och tre månader, medan Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns äktenskap varade i elva år och drygt två månader. Det är dock uppenbart att en fördelning av efterlevandepensionen som skulle ge Kurt-Wolfgang Braun-Neumann en högre procentandel än den sökanden har rätt till skulle strida mot syftet med artikel 79 i tjänsteföreskrifterna, vilket har angetts ovan i punkt 88 i förevarande dom. Gisela Neumanns och Kurt-Wolfgang Braun-Neumanns samlevnad varade nämligen i knappt några månader, och dessutom var detta äktenskap föremål för flera ansökningar om äktenskapsskillnad, nämligen dels den ansökan som Gisela Neumann ingav vid Tribunal de première instance de Namur, vilken utmynnade i en dom på äktenskapsskillnad år 1995, det vill säga endast två år efter det att äktenskapet hade ingåtts, dels den ansökan om äktenskapsskillnad som ingavs år 2003, vilken var ogiltig på grund av Gisela Neumanns död (se punkterna 15 och 76 i förevarande dom). Sistnämnda ansökan ingavs av Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, vilken likväl gjorde anspråk på hela efterlevandepensionen inom ramen för en talan som väcktes vid personaldomstolen och som avslogs genom beslutet av den 23 maj 2008 i det ovannämnda målet Braun-Neumann mot parlamentet (se punkt 21 i förevarande dom).

107 Av samtliga dessa skäl finner personaldomstolen att det fördelningskriterium som parlamentet valde inte var rättsstridigt. Följaktligen kan talan inte vinna bifall såvitt avser sökandens anmärkning om storleken på den efterlevandepension som ska beviljas en efterlevande make för det fall en annan person erkänns ha samma ställning.

Den andra grunden: Åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar

108 Enligt sökanden gav parlamentet upphov till berättigade förväntningar hos honom och Gisela Neumann beträffande deras ställning som makar. Parlamentet har hävdat att talan inte kan prövas såvitt avser denna grund, på grund av åsidosättande av regeln om överensstämmelse mellan klagomålet och talan.

109 Regeln om överensstämmelse, som parlamentet har åberopat och som, om den inte följs, skulle medföra att talan inte kan prövas såvitt avser den grund som rör åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar, fastställdes i rättspraxis under 1970-talet. Enligt denna regel krävs det i huvudsak att det föreligger en överensstämmelse mellan dels föremålet och saken i ansökan, dels föremålet och saken i klagomålet (se bland annat domstolens dom av den 1 juli 1976 i mål 58/75, Sergy mot kommissionen, REG 1976, s. 1139, punkterna 31–33, och av den 20 mars 1984 i de förenade målen 75/82 och 117/82, Razzouk och Beydoun mot kommissionen, REG 1984, s. 1509, punkt 9). I senare rättspraxis har begreppet sak kopplats till begreppet anmärkningar (se domstolens dom av den 7 maj 1986 i mål 52/85, Rihoux m.fl. mot kommissionen, REG 1986, s. 1555, punkterna 12 och 14, och av den 19 november 1998 i mål C-316/97 P, parlamentet mot Gaspari, REG 1998, s. I-7597, punkterna 17 och 18), och flera domar tycks dessutom huvudsakligen stödja sig på det sistnämnda begreppet vid prövningen av regeln om överensstämmelse (se domstolens dom av den 14 mars 1989 i mål 133/88, Del Amo Martinez mot parlamentet, REG 1989, s. 689, punkt 10, och förstainstansrättens dom av den 31 maj 2005 i mål T-284/02, Dionyssopoulou mot rådet, REGP 2005, s. I-A-131 och II-597, punkt 62).

110 Enligt den rättspraxis som nämnts i föregående punkt motiveras regeln om överensstämmelse av själva syftet med det administrativa förfarandet, nämligen att möjliggöra för administrationen att ompröva sitt beslut och således få till stånd en reglering utanför domstol, vilken i de flesta domar betecknas som en ”uppgörelse i godo”, av tvister som uppkommer mellan tjänstemän och administrationen. För att ett sådant förfarande ska kunna fylla sitt syfte krävs det enligt samma rättspraxis att tillsättningsmyndigheten ges möjlighet att i tillräcklig detalj få kännedom om den kritik som de berörda personerna har formulerat mot det ifrågasatta beslutet.

111 Eftersom det administrativa förfarandet är informellt, och de berörda personerna i detta skede kan agera utan hjälp av advokat, har det emellertid upprepade gånger slagits fast att administrationen inte ska tolka klagomålen restriktivt, utan förutsättningslöst (domen i det ovannämnda målet Del Amo Martinez mot parlamentet, punkt 11, och förstainstansrättens dom av den 13 april 2005 i mål T-353/03, Nielsen mot rådet, REGP 2005, s. I-A-95 och II-443, punkt 23). Det har således särskilt slagits fast att även om de yrkanden som framställs vid unionsdomstolen ska ha samma föremål som de yrkanden som angetts i klagomålet och endast får innehålla ”anmärkningar” som rör samma sak som de anmärkningar som har åberopats i klagomålet, får dock dessa anmärkningar utvecklas vid unionsdomstolen genom att grunder och argument anförs som inte nödvändigtvis förekom i klagomålet, men som har ett nära samband med detta (domstolens dom av den 26 januari 1989 i mål 224/87, Koutchoumoff mot kommissionen, REG 1989, s. 99, punkt 10, förstainstansrättens dom av den 8 juni 1995 i mål T-496/93, Allo mot kommissionen, REGP 1995, s. I-A-127 och II-405, punkt 26, domen i det ovannämnda målet Dionyssopoulou mot rådet, punkt 62, och personaldomstolens dom av den 18 maj 2009 i de förenade målen F-138/06 och F-37/08, Meister mot harmoniseringsbyrån, REGP 2009, s. I-A-1-131 och II-A-1-727, punkt 145).

112 Sedan regeln om överensstämmelse infördes har unionsdomstolen visserligen inte alltid tillämpat denna regel med samma flexibilitet (för fall där denna regel har tillämpats strikt, kanske på grund av det fastställda sambandet mellan begreppet saken i målet och begreppet anmärkningar, se domstolens dom av den 13 december 2001 i mål C-446/00 P, Cubero Vermurie mot kommissionen, REG 2001, s. I-10315, punkterna 12, 13 och 16, förstainstansrättens dom av den 28 maj 1998 i de förenade målen T-78/96 och T-170/96, W mot kommissionen, REGP 1998, s. I-A-239 och II-745, punkterna 62–64, och personaldomstolens beslut av den 11 december 2007 i mål F-60/07, Martin Bermejo mot kommissionen, REGP 2007, s. I-A-1-407 och II-A-1-2259, punkterna 36–39), men den flexibla tolkningen av den aktuella regeln tycks överensstämma både med syftet med det administrativa förfarandet, såsom det angetts i punkt 110 i förevarande dom, och med de regler vad gäller handläggningskostnader som är tillämpliga på det administrativa förfarandet.

113 Regleringen av tvister utanför domstol, vilken utgör syftet med det administrativa förfarandet, underlättas nämligen betydligt av frånvaron av rättslig formalism under detta förfarande. Det är för övrigt av det skälet som det enligt rättspraxis inte krävs att de anmärkningar som tjänstemannen åberopar till stöd för sitt klagomål är formulerade i juridiska termer (förstainstansrättens dom av den 5 november 1997 i mål T-12/97, Barnett mot kommissionen, REGP 1997, s. I-A-313 och II-863, punkt 68, och domen i det ovannämnda målet Nielsen mot rådet, punkt 26). Om regeln om överensstämmelse tolkades och tillämpades strikt, skulle tjänstemannen, av rädsla för att tvistens ram definitivt fastställs under det administrativa förfarande, känna sig manad att redan i detta skede anlita en advokat, trots att syftet med ett sådant förfarande snarare är att undvika att talan väcks än att förbereda talan vid domstol. Genom att anlita en advokat gör sökanden det administrativa förfarandet mer tungrott, vilket uppenbart förfelar dess syfte.

114 De kostnader som tjänstemannen har ådragit sig innan talan väcks anses inte vara ersättningsgilla (förstainstansrättens beslut av den 10 januari 2002 i mål T-80/97 DEP, Starway mot rådet, REG 2002, s. II-1, punkt 25, och av den 7 december 2004 i mål T-251/00 DEP, Lagardère och Canal+ mot kommissionen, REG 2004, s. II-4217, punkterna 21 och 22), till skillnad från de kostnader som uppkommer under domstolsförfarandet i egentlig mening, det vill säga det förfarande som inleds genom att talan väcks. Syftet med denna åtskillnad kan sökas bland annat i lagstiftarens avsikt att just avhålla tjänstemannen från att anlita en advokat under det administrativa förfarandet.

115 Den flexibla tolkningen av kravet på överensstämmelse mellan klagomålet och talan gör sig för närvarande än mer gällande.

116 För det första är nämligen en sådan tolkning i samklang med den rättspraxis som återspeglar den allt större betydelsen av principen om ett effektivt domstolsskydd, vilken utgör en av unionsrättens allmänna principer och har sitt ursprung i medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner

och har stadfästs i artiklarna 6 och 13 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950, samt bekräftats i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 3 september 2008 i de förenade målen C-402/05 P och C-415/05 P, Kadi och Al Barakaat International Foundation mot rådet och kommissionen, REG 2008, s. I-6351, punkt 335), vilken enligt artikel 6.1 FEU ska ha samma rättsliga värde som fördragen. Om den betydelse som denna princip har för en rättslig gemenskap motiverar en extensiv tolkning av de bestämmelser i primärrätten som rör domstolens behörighet i samband med mål om förhandsavgöranden inom ramen för EU-fördraget, i dess lydelse före Lissabonfördraget (se bland annat domstolens dom av den 27 februari 2007 i mål C-354/04 P, Gestoras Pro Amnistía m.fl. mot rådet, REG 2007, s. I-1579, punkt 53, och i mål C-355/04 P, Segi m.fl. mot rådet, REG 2007, s. I-1657, punkt 53, och av den 3 maj 2007 i mål C-303/05, Advocaten voor de Wereld, REG 2007, s. I-3633, punkt 18), ska den även anses motivera, inom ramen för det regelverk som gäller för personalmål, en tolkning av regeln om överensstämmelse som i största möjliga mån mildrar de krav som denna regel ställer på sökanden vad beträffar de grunder och argument som sökandens ombud har rätt att åberopa i ansökan. Även om ytterligare krav, som till exempel de krav som avser ny bevisning och nya grunder (se artiklarna 42 och 43 i personaldomstolens rättegångsregler), utgör en del av ett korrekt genomförande av förfarandet vid personaldomstolen och således inte strider mot principen om ett effektivt domstolsskydd, skulle däremot denna princip kunna förlora mycket av sitt innehåll om den advokat som företräder sökanden vore förhindrad att åberopa grunder som kan visa sig vara avgörande för tvistens utgång, på grund av att sökanden själv inte hade tänkt på att åberopa dessa grunder under det administrativa förfarandet.

117 Sedan ikraftträdandet av rådets beslut 2004/752/EG, Euratom av den 2 november 2004 om upprättande av Europeiska unionens personaldomstol (EUT L 333, s. 7) (nedan kallat beslutet om upprättande av personaldomstolen), vari det i artikel 7.5 i bilaga I föreskrivs att tappande part ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats, löper för det andra tjänstemannen en ökad ekonomisk risk jämfört med vid den tidpunkt då regeln om överensstämmelse mellan klagomålet och talan utvecklades i rättspraxis, då tjänstemannen inte var tvungen att ersätta rättegångskostnaderna om institutionen var vinnande part. Genom den nyordning som införts genom beslutet om upprättande av personaldomstolen har visserligen reglerna om rättegångskostnader i personalmål anpassats efter reglerna om rättegångskostnader i de allmänna bestämmelserna för mål vid unionsdomstolen. Det ska dock påpekas att den sistnämnda typen av mål, både vid talan om ogiltigförklaring och skadeståndstalan, inte nödvändigtvis föregås av ett administrativt förfarande och inte är förenade med motsvarande krav som de som följer av regeln om överensstämmelse. För att kompensera för den nya ekonomiska risk som beslutet om upprättande av personaldomstolen medför för de tjänstemän som vill vända sig till personaldomstolen, är det rimligt och utgör god rättsskipning att mildra de krav som åligger tjänstemännen, genom att särskilt möjliggöra för deras ombud att inte begränsa sig till den kritik som framförts av tjänstemannen, som oftast inte är jurist och som under alla omständigheter inte agerar i egenskap av jurist och än mindre i egenskap av advokat.

118 För det tredje har såväl utvecklingen av administrativ praxis som bekräftelsen på den grundläggande rätten till ett effektivt rättsmedel vid en domstol gradvis försvagat ett av de huvudsakliga skälen till den regel om överensstämmelse som slagits fast i rättspraxis sedan 1970-talet, nämligen att underlätta regleringen av tvister utanför domstol i den mening som angetts i punkt 110 i förevarande dom. Det är visserligen obestridligt att förfarandet med föregående klagomål fortsätter att effektivt fylla en filtreringsfunktion för bestridanden och ger således administrationen, innan talan väcks vid domstol, möjlighet att rätta till eventuella oegentligheter eller försvara lagenligheten av sina beslut. Det finns dock anledning att fråga sig huruvida det administrativa förfarandet fortsätter att vara ett tillfälle att aktivt och konkret försöka få till stånd en uppgörelse i godo. Det är för övrigt de konstaterade bristerna i det avseendet som har motiverat att man i beslutet om upprättande av personaldomstolen särskilt har lagt tonvikten på att i varje skede av förfarandet undersöka möjligheterna till förlikning vid unionens personaldomstol. Även om garantin för ett effektivt rättsmedel vid personaldomstolen, såsom ett utryck för principen om ett effektivt domstolsskydd vilken angetts ovan punkt 116 i förevarande

dom, gäller enligt de bestämmelser, i synnerhet processuella bestämmelser, som omgärdar dess tillämpning och omfattning, kan garantin inte, med hänsyn till sin grundläggande karaktär, vara alltför underordnad syftena med det förfarande som föregår domstolsförfarandet, utan att det sker en alltför långtgående inskränkning av denna garanti. Hur önskvärd en reglering av tvister utanför domstol än må vara, utgör den inte en grundläggande rättighet och kan därför inte motivera en radikal inskränkning av tjänstemännens möjligheter att angripa beslut vid domstol

119 Mot bakgrund av det ovan anförda konstaterar personaldomstolen, i linje med den rättspraxis som angetts ovan i punkt 109, att regeln om överensstämmelse endast kan gälla för det fall talan ändrar klagomålets föremål eller saken, varvid begreppet sak ska tolkas i vid bemärkelse. I enlighet med en sådan tolkning, och vad beträffar yrkanden om ogiltigförklaring, såsom det yrkande som i förevarande mål har framställts vid personaldomstolen avseende tillsättningsmyndighetens beslut av den 8 september 2006, avses med ”saken i målet” sökandens bestridande av den angripna rättsaktens materiella lagenlighet, alternativt bestridandet av den angripna rättsaktens formella lagenlighet, en distinktion som upprepade gånger har erkänts i rättspraxis (domstolens dom av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, kommissionen mot Sytraval och Brink’s France, REG 1998, s. I-1719, punkt 67, personaldomstolens dom av den 21 februari 2008 i mål F-31/07, Putterie-De-Beukelaer mot kommissionen, REGP 2008, s. I-A-1-53 och II-A-1-261, punkt 57 och följande punkter, vilken har överklagats till Europeiska unionens tribunal, där överklagandet nu är anhängigt som mål T-160/08 P, och av den 11 september 2008 i mål F-135/07, Smadja mot kommissionen, REGP 2008, s. I-A-1-299 och II-A-1-1585, punkt 40, vilken har överklagats till Europeiska unionens tribunal, där överklagandet nu är anhängigt som mål T-513/08 P).

120 Följaktligen, och med förbehåll för invändningar om rättsstridighet och naturligtvis grunder som utgör tvingande rätt, är det normalt sett fråga om en ändring av saken i målet, med följden att talan inte kan tas upp till sakprövning på grund av att regeln om överensstämmelse inte har följts, endast om sökanden i sitt klagomål enbart har kritiserat den formella giltigheten av den rättsakt som går honom emot, däribland dess processuella aspekter, och därefter i sin ansökan åberopar materiella grunder eller i det motsatta fallet då sökanden, efter att i sitt klagomål endast ha bestritt lagenligheten i sak av den rättsakt som går honom emot, inger en ansökan som innehåller grunder rörande rättsaktens formella giltighet, däribland dess processuella aspekter.

121 En avvisning av invändningar om rättsstridighet på grund av att regeln om överensstämmelse inte har följts skulle, även om invändningarna hänför sig till en annan rättslig grund än den som angetts i klagomålet, rubba jämvikten mellan skyddet för tjänstemannens processuella rättigheter och syftet med det administrativa förfarandet och utgöra en oproportionerlig och motiverad sanktion för tjänstemannen. På grund av att en invändning om rättsstridighet i sig är av rättslig karaktär, i likhet med det resonemang som föranleder den berörda personen att undersöka och åberopa en sådan rättsstridighet, kan det inte krävas att den tjänsteman eller den anställde som inger klagomålet, och som inte nödvändigtvis har relevanta juridiska kunskaper, framställer en sådan invändning i det administrativa förfarandet, vid äventyr av att den annars avvisas. Detta gäller särskilt med tanke på att det förefaller föga troligt att åberopandet av en invändning om rättsstridighet under det administrativa förfarandet kan leda till att den som ingett klagomålet vinner framgång i det skedet, eftersom det är osannolikt att administrationen väljer att inte tillämpa en bestämmelse som är i kraft och som eventuellt strider mot en bestämmelse av högre dignitet, endast i syfte att möjliggöra en reglering av tvisten utanför domstol.

122 Av övervägandena ovan, särskilt i punkterna 119–121, följer att åberopandet i ansökan av den grund som avser åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar inte på något sätt strider mot regeln om överensstämmelse. Genom att i klagomålet kritisera skälet till parlamentets beslut att med 50 procent minska den efterlevandepension som han erhöll i egenskap av efterlevande make, ett skäl som grundade sig på att det fanns en annan efterlevande make, är det nämligen uppenbart att

sökanden ifrågasatte den angripna rättsaktens lagenlighet i sak. Den grund som avser berättigade förväntningar utgör uppenbarligen en grund som avser lagenligheten i sak. Följaktligen kan talan prövas såvitt avser denna grund.

123 Eftersom talan kan prövas såvitt avser den grund som rör åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar, ska den prövas i sak.

124 I sak, och bortsett från det förhållandet att sökanden har åberopat sina berättigade förväntningar vad beträffar parlamentets erkännande av hans ställning som make till Gisela Neumann och inte vilka berättigade förväntningar som helst med avseende på efterlevandepensionen och inte heller med avseende på hans eventuella rätt att få hela denna pension, konstaterar personaldomstolen att de krav som uppställs i rättspraxis och som ger rätt att åberopa skyddet för berättigade förväntningar (förstainstansrättens dom av den 27 februari 1996 i mål T-235/94, Galtieri mot parlamentet, REGP 1996, s. I-A-43 och II-129, punkterna 63 och 65, och av den 16 mars 2005 i mål T-329/03, Ricci mot kommissionen, REGP 2005, s. I-A-69 och II-315, punkt 79, personaldomstolens dom av den 21 februari 2008 i mål F-4/07, Skoulidi mot kommissionen, REGP 2008, s. I-A-1-47 och II-A-1-229, punkt 79, och av den 4 november 2008 i mål F-126/07, Van Beers mot kommissionen, REGP 2008, s. I-A-1-355 och II-A-1-1929, punkt 70) inte är uppfyllda i förevarande fall, eftersom sökanden inte kan åberopa några tydliga, ovillkorliga och samstämmiga försäkringar som administrationen har gett.

125 För det första kan inte administrationens utbetalning av ekonomiska förmåner till den berörda personen, ens om det sker under flera år, i sig anses utgöra en tydlig, ovillkorlig och samstämmig försäkran i den mening som avses i den rättspraxis som angetts i föregående punkt. I annat fall skulle nämligen varje beslut av administrationen om att i framtiden, och eventuellt med retroaktiv verkan, neka att utbetala en ekonomisk förmån som felaktigt utbetalats till den berörda personen under flera år systematiskt ogiltigförklaras av unionsdomstolen på grund av åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar, vilket skulle medföra att artikel 85 i tjänsteföreskrifterna om krav på återbetalning av felaktigt utbetalda belopp till stor del förlorade sin ändamålsenliga verkan. Det förhållandet att hushållstillägg betalades till Gisela Neumann, på grund av hennes giftermål med sökanden, och att efterlevandepension därefter betalades till honom, har således inte i sig kunnat ge upphov till berättigade förväntningar hos sökanden på att hans ställning som make skulle erkännas och på att dessa betalningar var lagenliga, då parlamentet inte hade gett någon annan sådan försäkran.

126 Det förhållandet att parlamentet, så snart domen från Tribunal de première instance de Namur vann laga kraft, ansåg att Gisela Neumann var frånskild, i den mening som avses i tjänsteföreskrifterna (med alla ekonomiska konsekvenser som det medför, nämligen att hon bland annat inte längre erhöll hushållstillägg), och därefter gift med sökanden (giftermålet medförde att hon på nytt erhöll hushållstillägg) kan för det andra, med hänsyn till de särskilda omständigheterna i förevarande fall, inte anses ha gett sökanden berättigade förväntningar på att han i framtiden skulle beviljas hela efterlevandepensionen.

127 Analogt med vad som är fallet beträffande artikel 85 i tjänsteföreskrifterna (se punkt 125 i förevarande dom), är det nämligen obestridligt att det inte ankommer på administrationen vid en institution att på eget initiativ och på egen hand göra efterforskningar om förändringar i tjänstemännens personliga ställning, utan den ska endast beakta de uppgifter som de berörda personerna har lämnat, med hänsyn till de bevis som lagts fram i form av officiella handlingar eller domstolsavgöranden. Det är på grundval av dessa uppgifter och handlingar som administrationen ska fastställa de ekonomiska följder som gör sig gällande och fatta beslut i enlighet därmed. Så skedde i förevarande fall i och med att parlamentet, – såsom framgår av prövningen av målet – begränsade sig till att beakta de uppgifter som Gisela Neumann lämnade samt den bevisning som hon ingav till stöd för dessa uppgifter, allteftersom åren gick och hennes personliga situation förändrades. Som parlamentet påpekade vid förhandlingen utan att motsägas av sökanden, hade parlamentet däremot inte kännedom om det förfarande som Gisela Neumann inledde den 16 december 1996 vid Bayerisches Staatsministerium der Justiz (justitieministeriet i delstaten Bayern, Tyskland), eller om Bayerisches Oberstes Landesgerichts beslut

av den 11 oktober 1999 att avslå ansökan om att domen på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namurs skulle erkännas i Tyskland, och inte heller om den ansökan om äktenskapsskillnad som Kurt-Wolfgang Braun-Neumann senare ingav år 2003 vid Amtsgericht-Familiengericht-Merzig.

128 Om parlamentet hade haft tillgång till dessa uppgifter hade det högst sannolikt fattat ett annat beslut i sökandens fall eller i vart fall uttryckt tvivel om hans civilstånd.

129 Att ovannämnda uppgifter och handlingar inte överlämnades till parlamentet berodde på Gisela Neumann och, i vart fall från och med hennes död, på sökanden. Det är nämligen osannolikt att sökanden, vilken – såsom framgår av brevet av den 22 september 1997 som bifogades de handlingar som Kurt-Wolfgang Braun-Neumann ingav efter förhandlingen (se punkt 33 i förevarande dom) – redan var tillsammans med Gisela Neumann år 1997 och kände till Kurt-Wolfgang Braun-Neumann, kunde ha varit ovetande om det äktenskap som Kurt-Wolfgang Braun-Neumann och Gisela Neumann ingick år 1993 eller om Bayerisches Oberstes Landesgerichts beslut av den 11 oktober 2009 att inte erkänna domen på äktenskapsskillnad från Tribunal de première instance de Namur i Tyskland. Det är således högst sannolikt att sökanden, det datum då han ansökte hos parlamentet om att få efterlevandepension, det vill säga den 11 augusti 2004, var medveten om att det potentiellt sett fanns en annan person som eventuellt kunde göra anspråk på ställningen som efterlevande make vid institutionen och ansöka om att få efterlevandepension. I det sammanhanget ska det även hänvisas, för det första, till den anmälan om tvegifte av den 17 mars 2005 som Kurt-Wolfgang Braun-Neumann ingav mot sökanden, vilken – enligt Staatsanwaltschaft Siegens skrivelse av den 16 februari 2006 (se punkt 33 i förevarande dom) – bestred anklagelserna mot honom, vilket betyder att han hade informerats om dessa och, för det andra, till förfarandet vid Amtsgericht Siegen, i vilket sökanden var företrädd som part, varför han naturligtvis kände till själva lydelsen i beslutet av den 25 januari 2006, till vilket det uttryckligen hänvisas i Bayerisches Oberstes Landesgerichts ovannämnda beslut. Både det förfarande som föranleddes av anmälan om tvegifte som det förfarande som utmynnade i ovannämnda beslut av den 25 januari 2006 hänför sig till en period långt innan Kurt-Wolfgang Braun-Neumann ansökte hos parlamentet om att få efterlevandepension. Under dessa omständigheter råder det inte några tvivel om att sökanden rimligen kunde förvänta sig att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann en dag skulle begära av parlamentet att få efterlevandepension i egenskap av efterlevande make.

130 Av samtliga dessa skäl kan talan inte vinna bifall såvitt avser grunden om åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar. I det sammanhanget ska det även påpekas att parlamentet beslutade, även efter det att Kurt-Wolfgang Braun-Neumann hade beviljats 50 procent av efterlevandepensionen efter Gisela Neumann med retroaktiv verkan från och med den 1 augusti 2004, att inte kräva att sökanden skulle återbetala de 50 procent av efterlevandepensionen som felaktigt utbetalats till honom mellan den 1 augusti 2004 och det datum då det angripna beslutets verkningar trädde in.

131 Av det ovan anförda följer att yrkandet om ogiltigförklaring och följaktligen yrkandet om att parlamentet ska förpliktas att, med retroaktiv verkan från och med den 1 april 2006 och fortlöpande varje månad fram till oktober 2009, till sökanden betala ytterligare 50 procent av efterlevandepensionen efter Gisela Neumann ska ogillas.

Rättegångskostnader

132 Enligt artikel 122 i rättegångsreglerna ska bestämmelserna i kapitel 8 i avdelning II i nämnda rättegångsregler om rättegångskostnader och domstolskostnader endast tillämpas på mål som väckts vid personaldomstolen från och med ikraftträdandet av dessa rättegångsregler, det vill säga den 1 november 2007. För mål som var anhängiga vid personaldomstolen före detta datum ska bestämmelserna i förstainstansrättens rättegångsregler fortsätta att gälla i tillämpliga delar.

133 Enligt artikel 87.2 i förstainstansrättens rättegångsregler ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 88 i rättegångsreglerna ska institutionerna emellertid bära sina kostnader i tvister mellan institutionerna och deras anställda.

134 Enligt artikel 87.4 tredje stycket i förstainstansrättens rättegångsregler kan personaldomstolen besluta att en intervenient ska bära sina rättegångskostnader.

135 Eftersom sökanden har tappat målet ska vardera parten bära sin kostnad.

136 Det är riktigt att personaldomstolen på eget initiativ anmodade intervenienten att intervenera i målet. Det är dock utrett att intervenienten, som svar, ansökte om att få intervenera till stöd för parlamentets yrkanden, och att denna intervention garanterade att intervenientens intressen skulle komma att företrädas i målet. Slutligen och framför allt har intervenienten därigenom kunnat göra gällande och försvara sina rättigheter gentemot sökandens påståenden, vilket har gynnat intervenienten, eftersom dess intervention har inverkat på personaldomstolens resonemang, vilket utmynnade i ett ogillande av sökandens yrkanden. Av dessa skäl beslutar personaldomstolen att intervenienten ska bära sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

PERSONALDOMSTOLEN (plenum)

följande:

1) Det saknas anledning att pröva yrkandet om att parlamentet ska förpliktas att till Wolfgang Mandt betala full efterlevandepension i den del detta yrkande avser tiden efter den 31 oktober 2009.

2) Talan ogillas i övrigt.

3) Vardera parten, inklusive intervenienten, ska bära sina rättegångskostnader.

Mahoney Gervasoni

Kreppel Tagaras Van Raepenbusch

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 1 juli 2010.

W. Hakenberg
Justitiesekreterare

P. Mahoney
Ordförande

Det här avgörandet och däri angivna avgöranden från Europeiska unionens domstolar finns tillgängliga på webbplatsen www.curia.europa.eu